

УДК 342.951:351.74

О. М. Єщук
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного і господарського права
Херсонського державного університету

РОСЛИННИЙ СВІТ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Дослідження основних теоретичних аспектів рослинного світу як об'єкту адміністративно-правової охорони є зараз досить актуальним питанням. У світі виникає багато екологічних проблем, які також пов'язані з «винищенням» флори, недбалі відношення до рослинного світу взагалі, недостатньою увагою як місцевої влади, так і вищих органів до цього досить важливого об'єкту адміністративно-правової охорони тощо.

Рослинний світ на законодавчому рівні визнано самостійним природним об'єктом, що підлягає правовій охороні. Хотілося б наголосити, що необхідною передумовою реалізації екологічної функції держави в цій частині є належне правове регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі використання та охорони природних рослинних ресурсів, що передбачає формування відповідної законодавчої бази. Рослинний світ є однією зі складових частин природних багатств держави і разом з іншими його елементами має неперевершену значимість як природне явище на планеті. Флора нижчих і вищих видів рослин України нараховує понад 25 тис. видів. За спектром основних життєвих форм усі види судинних рослин поділяються на дерева, кущі, напівкущі, багаторічні трав'янисті рослини, дворічні та однорічні. Флора судинних рослин України налічує понад 5 тис. видів, із них близько 250 видів офіційно визнані лікарськими в Україні [1].

Невід'ємною складовою частиною державної екологічної політики є забезпечення охорони, раціонального використання та відтворення рослинного світу як об'єкта навколишнього природного середовища. Визначення рослинного світу як природного об'єкта, природного ресурсу, об'єкта права власності, законодавче закріплення його охорони – один з основних принципів флористичного права [2, с. 108].

Окремі аспекти, які так чи інакше стосуються тематики нашої статті чи дещо суміжної проблематики, досліджували вчені, як науковці, так і практики. Істотне значення для дослідження теми мали наукові роботи таких учених, як О.В. Басай, О.В. Василюк, Н.І.Городецька, І.В. Гиренко, Л.В. Мендик, А.К. Соколова, В.І. Хрептак та багато інших. Все ж, на наш погляд, слід акцентувати, що рослинний світ, як об'єкт адміністра-

тивно-правової охорони, потребує більшої уваги як предмет наукового дослідження.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі чинного законодавства та думок на цю проблематику вчених визначити ключові теоретичні аспекти рослинного світу як об'єкту адміністративно-правової охорони.

На законодавчому рівні рослинний світ визнано самостійним природним об'єктом, що підлягає правовій охороні. Процес становлення українського законодавства про охорону, використання та відтворення рослинного світу розпочався з прийняттям 9 квітня 1999 р. Закону України (далі – ЗУ) «Про рослинний світ» [3], який закріпив основні засади флористичного права України.

Водночас в юридичній літературі відсутня єдність підходів до наукового визначення поняття «рослинного світу» та його співвідношення із суміжними поняттями – «рослинність» та «флора» [4, с. 84].

Слід зазначити, що в термінологічному апараті українського екологічного законодавства, зокрема в ЗУ «Про рослинний світ», «Про Червону книгу України», «Про охорону навколишнього природного середовища», Лісовому кодексі (далі – ЛК) України, не використовується термін «флора». ЗУ «Про рослинний світ» визначено терміни «рослинний світ», «дикорослі рослини», «природні рослинні угруповання», «об'єкти рослинного світу», «природні рослинні ресурси» [3].

Натомість термін «флора» використовується в науково-правових працях, зокрема в роботах А. К. Соколової [5, с. 92]. За словником екологічних та природоохоронних термінів «флора» – це сукупність усіх видів рослин, які населяють певну територію [6].

Таким чином, терміни «флора» та «рослинність» на сьогодні не вважаються юридичними поняттями природних об'єктів та вживаються переважно в природничих науках для характеристики сукупності рослин чи рослинних угруповань. Наведені поняття не є тотожними за змістом між собою та з юридичним поняттям «рослинного світу», що вживається для характеристики правового режиму відповідного об'єкта природи. Разом із тим деякі науковці вважають правомірним вживання терміна «флористичний» (як умов-

ний аналог терміна «рослинний») у характеристиці відповідної галузі законодавства [7, с. 86].

Окремо слід зазначити, що в юридичній науці вживається й термін «флороохоронне законодавство», який видається невиправданим, оскільки законодавство про рослинний світ визначає порядок не лише охорони, а й використання природних рослинних ресурсів, їх відтворення тощо [7, с. 86].

Не прийнято також вживати в українському законодавстві термін «флористичні відносини». Деякі науковці вважають, що саме вони є предметом правового регулювання як суспільні відносини, які мають багатоаспектний та комплексний характер [2, с. 127]. ЗУ «Про рослинний світ» такі суспільні відносини визначає як «відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу» [3].

На відміну від законодавства України, термін «флора» широко використовується в міжнародних нормативно-правових актах – договорах (конвенціях), ратифікованих Україною. Відповідно до ЗУ «Про міжнародні договори України» такі угоди є частиною національного законодавства України (ст. 19) [8].

Тривалий час правова охорона рослинного світу здійснювалась у межах регламентації охорони та використання лісів, нелісова рослинність із точки зору законодавця залишалась практично без регулювання. У ЗУ «Про рослинний світ» законодавець уперше вжив термін «рослинний світ», вказав на самостійність цього природного об'єкту і врегулював суспільні відносини, пов'язані з його використанням, відтворенням та охороною [9, с. 216]. До прийняття цього закону в ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991) об'єктами правової охорони навколишнього природного середовища було визначено «ліс та іншу рослинність» (ст. 5) [10].

В енциклопедичній літературі рослинний світ визначається як сукупність усіх рослинних організмів на певній території або на земній кулі, що утворюють флору й рослинність [11, с. 489]. Ст. 3 ЗУ «Про рослинний світ» визначає рослинний світ як сукупність усіх видів рослин, а також грибів та утворених ними угруповань на певній території [3].

У сучасній юридичній літературі рослинний світ визначається як об'єкт права власності, суверенних прав у вигляді сукупності диких рослин, які зростають у стані природної свободи на території України, а також у межах внутрішніх морських вод і територіального моря, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України, щодо якого встановлено відповідний правовий режим, який забезпечує його належне використання, охорону й відтворення [12, с. 236].

Законодавче визначення поняття рослинного світу є досить широким, оскільки фактично включає всі види рослинності. Об'єктами рослинного світу, що відповідно до ЗУ «Про рослинний світ» підлягають охороні, визначено дикорослі та інші несільськогосподарського призначення судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби на всіх стадіях розвитку та утворені ними природні угруповання (ст. 3) [3]. Таким чином, під охорону законодавства про рослинний світ підпадають не тільки окремі види дикорослих рослин та грибів, але й їхні угруповання на певній території.

Слід підкреслити, що відповідно до ЗУ «Про рослинний світ» до рослинного світу слід відносити лише дикорослі рослини [3]. Ними визначено рослини, що природно зростають на певній території. Природні рослинні угруповання являють собою сукупність видів рослин, що зростають у межах певних ділянок і перебувають у тісній взаємодії як між собою, так і з умовами довкілля.

Що стосується відносин у сфері охорони, використання й відтворення рослин сільськогосподарського призначення, то вони не підпадають під дію ЗУ «Про рослинний світ». Такі відносини, згідно зі ст. 1 вказаного закону, регулюються відповідним законодавством України [3].

ЗУ «Про рослинний світ», поряд із термінами «рослинний світ» та «об'єкти рослинного світу», містить також визначення поняття «природні рослинні ресурси» [3]. Природними рослинними ресурсами вважаються об'єкти рослинного світу, що використовуються або можуть бути використані населенням для потреб виробництва та інших потреб. Таким чином, поняття «природні рослинні ресурси» є вужчим за змістом від поняття «об'єкти рослинного світу», за своїм змістом є складовою частиною останнього і виключно експлуатаційним.

Відповідно до ЗУ «Про рослинний світ» природні рослинні ресурси за своєю екологічною, господарською, науковою, оздоровчою, рекреаційною цінністю та іншими ознаками поділяються на природні рослинні ресурси загальнодержавного та місцевого значення (ст. 4) [3]. До природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення належать об'єкти рослинного світу в межах: а) внутрішніх морських вод і територіального моря, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України; поверхневих вод (озер, водосховищ, річок, каналів), що розташовані і використовуються на території більш ніж однієї області, а також їхніх приток усіх порядків; природних та біосферних заповідників, національних природних парків, а також заказників, пам'яток природи, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загаль-

нодержавного значення; б) лісові ресурси державного значення; в) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби, види яких занесені до Червоної книги України (далі – ЧКУ); г) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України (далі – ЗКУ).

До природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення законодавством України можуть бути віднесені й інші об'єкти рослинного світу.

До природних рослинних ресурсів місцевого значення належать дикорослі та інші несільськогосподарського призначення судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби, не віднесені до природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення.

Слід відзначити аспект, який не знайшов свого відбиття в ЗУ «Про рослинний світ», але є досить важливим для ефективного застосування флористичного законодавства й чіткого визначення предмета правового регулювання. Ідеться про викопні рослини (рослини геологічного минулого, останки яких збереглися у відкладеннях земної кори, серед яких зустрічаються й ті, які нині живуть), а саме про визначення їх правової характеристики й відповідно до цього – установлення сфери правової регламентації, бо на сьогодні це питання в екологічному законодавстві належним чином так і не вирішено [5, с. 89].

Особливої уваги заслуговує питання про співвідношення між правовими поняттями «рослинний світ» та «ліс». Так, ЗУ «Про рослинний світ» відносить лісові ресурси до природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення (ст. 4) [3], тобто вони виступають складовою частиною рослинного світу. Обґрунтування такого підходу законодавця полягає в тому, що протягом тривалого часу рослинний світ розглядався як складова лісових ресурсів. Акцентуємо, що поняття рослинного світу фактично охоплює за змістом як нелісову, так і лісову рослинність.

Разом із тим потрібно зазначити, що складовою частиною рослинного світу визначено не ліс взагалі як природний комплекс, а лише його основний елемент – лісову рослинність.

У ЛК України термін «ліс» визначається як «тип природних комплексів, в якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище» (ст. 1) [13].

Таким чином, виходячи зі змісту зазначених норм ЛК України та ЗУ «Про рослинний світ»,

незаперечним є той факт, що в законодавстві лісові ресурси розглядаються як різновид природних рослинних ресурсів. Юридичне поняття «ліс» не може розглядатися поза його органічним зв'язком із поняттям «рослинний світ», а самі ліси є лише частиною рослинного світу, хоча і найвагомішою.

У зв'язку із цим норми законодавства про використання та охорону природних рослинних ресурсів безпосередньо стосуються і мають загальне значення й щодо лісових ресурсів. Відповідно, і лісова рослинність, і нелісова є складовими ширшого поняття – «рослинний світ». Тому, якщо розглядати рослинний світ та ліс як абсолютно самостійні та різні природні об'єкти, надто звужується поняття рослинного світу при включенні до нього лише нелісової рослинності.

В юридичній літературі давно дискутується питання, які об'єкти відносити до рослинного світу [14, с. 119]. Деякі науковці пропонували вилучити зі змісту поняття «ліс» такі об'єкти природи, як земля, тварини, мікроорганізми, інші природні компоненти, адже вони є самостійними елементами довкілля, а їх використання й охорона регламентуються окремими нормативно-правовими актами екологічного законодавства. Також пропонувалось привести термінологію ЛК у відповідність до змісту термінологічного апарату, що використовується ЗУ «Про рослинний світ» [15, с. 107].

Разом із цим у деяких підручниках та навчальних посібниках з екологічного права, зокрема «Екологічне право України» Н.Р. Кобецької, правовій охороні рослинного світу, на відміну від інших природних об'єктів, навіть не присвячено окремого розділу. На думку автора, поряд з охороною лісів чинне законодавство передбачає й охорону рослинного світу, а поняття «рослинний світ» тісно пов'язане з поняттям лісу. Оскільки ЗУ «Про рослинний світ» у багатьох положеннях дублює норми ЛК України, доцільно було б, щоб у ЛК більше уваги було приділено особливостям правового регулювання нелісової рослинності [16, с. 211].

У контексті подібних дискусій слід зазначити, що в навчальній літературі останніх років правове регулювання охорони рослинного світу виділяється окремим підрозділом, а також обґрунтовується необхідність розмежування понять та природних об'єктів «ліс» і «рослинний світ» [14, с. 120].

У зв'язку з викладеним обґрунтованими є рекомендації науковців про те, що рослинний світ – це сукупність усіх видів рослин, що належать до лісової та нелісової рослинності [17, с. 2].

Особливий правовий режим охорони установленний щодо рідкісних і зникаючих видів рослинного світу. Розуміння необхідності ретельного обліку таких організмів зумовило створення Червоного Списку Міжнародної Спілки Охорони Природи

(Міжнародної Червоної книги) [18]. Види, занесені до неї, мають охоронятися на терені всіх країн, де вони поширені. Види, які потребують охорони в межах певної країни, занесені до національних Червоних книг окремих держав. Червоний список МСОП вважається найавторитетнішим джерелом оцінки статусу світового біорізноманіття.

Відповідно до ЗУ «Про Червону книгу України» об'єктами ЧКУ, що підлягають особливій охороні на всій території України, є рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види рослинного світу, що постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних чи штучно створених умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони [19]. Також до ЧКУ включаються рослини, гриби, водорості та непатогенні мікроорганізми, що не належать до тваринного світу (ст. 4-5).

Відповідно до ст. 13 вказаного закону, залежно від стану та ступеня загрози для популяцій видів, занесених до ЧКУ, вони поділяються на такі категорії [19]:

1) зниклі види, про які після неодноразових пошуків, проведених у типових місцевостях або в інших можливих та відомих місцях поширення, відсутня будь-яка інформація щодо наявності їх у природі чи в спеціально створених умовах;

2) зниклі в природі види, які зникли в природі, але збереглися в спеціально створених умовах;

3) зникаючі види, які перебувають під загрозою зникнення в природних умовах і збереження яких є малоймовірним, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їх популяцій;

4) вразливі види, які в найближчому майбутньому можуть бути віднесені до категорії зникаючих, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їх популяцій;

5) рідкісні види, популяції яких невеликі і на даний час не належать до категорії зникаючих чи вразливих, хоча їм і загрожує небезпека;

6) неоцінені види, про які відомо, що вони можуть належати до категорії зникаючих, вразливих чи рідкісних, але ще не віднесені до неї;

7) недостатньо відомі види, які не можна віднести до жодної із зазначених категорій через відсутність необхідної повної і достовірної інформації [19].

Національною комісією з питань ЧКУ можуть бути внесені пропозиції про встановлення й інших категорій видів, що заносяться до ЧКУ.

Відносини, пов'язані з веденням ЧКУ, охороною, використанням та відтворенням занесених до неї видів, регулюються також законами «Про рослинний світ» [3], «Про охорону навколишнього природного середовища» [10], «Про природно-заповідний фонд України» [20] та іншими нормативно-правовими актами.

Негативною особливістю ЧКУ є те, що відповідним законом передбачений лише один список видів для всієї країни. Але, зважаючи на те, що Україна є територіально дуже великою державою й на її території представлені різні природно-географічні регіони, доцільною є реалізація підходу (як, наприклад, у Франції), коли для різних регіонів складено різні списки, або в одному списку один і той же вид має різну природоохоронну категорію в різних регіонах. Це могло б дати можливість диференційовано підійти до охорони видів рослинного світу в залежності від їх регіонального природоохоронного статусу [21, с. 24].

Невирішеною досі залишається проблема охорони рідкісних та зникаючих видів, які не занесені до ЧКУ. Відповідно до ст. 30 ЗУ «Про рослинний світ» [3] види рослин, які не занесені до ЧКУ, але є рідкісними або такими, що перебувають під загрозою зникнення, можуть заноситися до Переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні [22]. Перелік та Положення [22] про нього затверджуються обласними та міськими радами.

Види, які затверджуються регіональними переліками, не входять до ЧКУ, а тому на них не поширюється правовий режим охорони видів ЧКУ. Тому питання охорони видів, закріплених у регіональних списках, потребує детального врегулювання чинним законодавством України. Оскільки існує об'єктивна потреба прирівняти охоронний режим регіонально рідкісних видів у межах конкретних областей до режиму охорони ЧКУ, дане питання повинне бути врегульоване в рамках ЗУ «Про Червону книгу України».

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, цілісні рослинні угруповання (а не окремі види), є об'єктами ЗКУ – офіційного державного природоохоронного документа. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» (2002) вона є основою для розроблення охоронних заходів щодо збереження, відтворення, використання рослинних угруповань (ст. 2) [23].

Об'єктом правової охорони є також зелені насадження, що не підпадають під дію ЗУ «Про рослинний світ», а саме – насадження в містах та інших населених пунктах. Відповідно до ЗУ «Про благоустрій населених пунктів» (2005) охороні та відновленню підлягають усі зелені насадження як об'єкти благоустрою, в межах населених пунктів під час проведення будь-якої діяльності, крім зелених насаджень, які висаджені або вирости самосівом в охоронних зонах повітряних і кабельних ліній, трансформаторних підстанцій, розподільних пунктів і пристроїв (ст. 28) [24]. У населених пунктах ведеться їх облік та реєстр за видовим складом і віком. Облік зелених насаджень проводиться органами місцевого самоврядування.

«Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України», затверджені наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства (2006), визначають такі насадження як об'єкти благоустрою зеленого господарства населених пунктів [25]. До таких об'єктів належать: парки, в т.ч. національні, дендрологічні, гідропарки, сади, сквери, міські ліси, зелені насадження в охоронних та санітарно-захисних зонах, прибережні зелені насадження, зелені насадження прибудинкової території.

У даній науковій праці ми розглянули ключові теоретичні аспекти рослинного світу як об'єкту адміністративно-правової охорони. Наприкінці статті акцентуємо увагу, що рослинний світ – це сукупність усіх видів рослин, що належать до лісової та нелісової рослинності. Основні засади флористичного права України закріплено в ЗУ «Про рослинний світ» (1999). Об'єктами рослинного світу, що підлягають охороні, є дикорослі та інші несільськогосподарського призначення судинні рослини, мохоподібні, водорості, лишайники, а також гриби на всіх стадіях розвитку та утворені ними природні угруповання.

Література

1. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» / Верховна Рада України від 05.03.1998 р. № 188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38-39. – Спецвип.
2. Соколова А.К. Загальна характеристика принципів флористичного права / А.К. Соколова // Проблеми законності : академічний збірник наукових праць. – Вип. 105. – С. 107–114. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/pr_zak/Pr_zak105.pdf.
3. Закон України «Про рослинний світ» / Верховна Рада України від 09.04.1999 р. № 591-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/591-14>.
4. Червона книга Української РСР. Тваринний і рослинний світ : [видання 1980 р.]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nature.land.kiev.ua/RB_80/index.htm.
5. Соколова А.К. Щодо визначення основних понять флористичного права / А.К. Соколова // Проблеми законності : акад. зб. наук. праць. – Вип. 102. – С. 87–95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/pr_zak/Pr_zak102.pdf.
6. Словник-довідник сучасних екологічних та природоохоронних термінів / М-во освіти і науки України, Уманський держ. пед. ун-т, ім. П. Тичини ; укл. Гончаренко Г.Є., Совгіра С.В. – К. : Наук. світ, 2010. – 67 с.
7. Басай О. Поняття рослинного світу : [аналіз правових норм і юридичної літератури щодо з'ясування змісту терміну «рослинний світ»] / О. Басай // Право України. – 2008. – № 2. – С. 83–87.
8. Закон України «Про міжнародні договори України» / Верховна Рада України від 29.06.2004 р. – № 1906-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.
9. Екологічне право України : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. – Харків : Право, 2009. – 328 с.
10. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» / Верховна Рада України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
11. Українська радянська енциклопедія : у 12-ти т. Т. 9. – К. : Головний ред. УРЕ, 1983. – 558 с.
12. Екологічне право : підруч. : [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / за ред. проф. А.П. Гетьмана. – Харків : Право, 2013. – 432 с.
13. Лісовий кодекс України / Верховна Рада України від 21.01.1994 р. № 3852-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
14. Гиренко І.В. Рослинний світ як об'єкт правової охорони навколишнього середовища / І.В. Гиренко // Форум права : наук. журн. – 2012. – № 3. – С. 117–121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2012_3_22.pdf.
15. Гетьман А.П. Проблеми кодифікації законодавства про рослинний світ: деякі міркування (коментар до Закону України «Про рослинний світ») / А.П. Гетьман // Вісник Академії правових наук України. – 1999. – № 3(18). – С. 103–109.
16. Кобецька Н.Р. Екологічне право України : навч. посіб. / Н.Р. Кобецька. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.
17. Бринчук М.М. Экологическое право (право окружающей среды): Уч. для высших юрид. уч. заведений. / М.М. Бринчук. – М. : Юристь, 1998. – 688 с.
18. Червоний список Міжнародної спілки охорони природи видів, яким загрожує зникнення / IUCN Red List of Threatened Species [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://redbook-ua.org/page/red-list-of-the-international-union>.
19. Закон України «Про Червону книгу України» : за станом на 09.05.2015 р. / Верховна Рада України від 07.02.2002 р. № 3055-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>.
20. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» / Верховна Рада України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
21. Кагало О.О. Чи відповідає Червона книга України вимогам чинного законодавства? / О.О. Кагало // Матеріали II Міжнарод. науч. конф. «Рослинний світ в Червоній книзі України: реалізація глобальної стратегії збереження рослин», 9-12 окт. 2012 г. – Умань, 2012. – С. 23–27.
22. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України : довід. вид. / Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, Н.-д. лаб. «Ботанічний сад» навч.-наук. центру «Ін-т біології» КНУ ім. Т. Шевченка, Укр. ботанічне тов. ; уклад. Т.Л. Андрієнко, М.М. Перегрим. – К. : Альтерпрес, 2012. – 148 с.
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» / Кабінет Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1286. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1286-2002-%D0%BF>.
24. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» / Верховна Рада України від 06.09.2005 р. № 2807-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.

25. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» / Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.2006 р. № 105.

Анотація

Ещук О. М. Рослинний світ як об'єкт адміністративно-правової охорони: теоретичні аспекти. – Стаття.

У статті автор розглядає рослинний світ як об'єкт адміністративно-правової охорони. Він стверджує, що рослинний світ є однією зі складових природних багатств держави і разом з іншими його елементами має неперевершену значимість як природне явище на планеті. Автор зазначає, що рослинний світ – це сукупність усіх видів рослин, що належать до лісової та нелісової рослинності.

Ключові слова: рослинний світ, флора, природне середовище, адміністративно-правова охорона, законодавство, екологічна безпека, цінність, ресурс, норма, форми адміністративно-правової охорони, рослинність.

Аннотация

Ещук О. М. Растительный мир как объект административно-правовой охраны: теоретические аспекты. – Статья.

В статье автор рассматривает растительный мир как объект административно-правовой охраны. Он утверждает, что растительный мир является одной из составляющих природных богатств государства и вместе с другими его элементами имеет непревзойденную значимость как природное явление на планете. Автор отмечает, что растительный мир – это совокупность всех видов растений, относящихся к лесной и нелесной растительности.

Ключевые слова: растительный мир, флора, среда, административно-правовая охрана, законодательство, экологическая безопасность, ценность, ресурс, норма, формы административно-правовой охраны, растительность.

Summary

Eshchuk O. M. Flora as an object of administrative and legal guarding: theoretical aspects. – Article.

The author views the flora as an object of administrative and legal guarding in the article. He argues that the flora is one of the components of the natural wealth of the state and, along with its other elements, has invaluable significance as a natural phenomenon on the planet. The author notes that the flora is a collection of all types of plants belonging to forest and non-forest vegetation.

Key words: flora, natural environment, administrative and legal guarding, legislation, ecological safety, value, resource, rule of law, forms of administrative and legal guarding, vegetation.